

DEBATT & INNLEGG

Etter Hamas' valgseier i Palestina, har diskusjonen så langt dreid seg om hvorvidt vi kan snakke med Hamas. Vel så viktig er det at vi kan gi penger til dem, skriver forsker *Pål Sletten*, Fafo, Institutt for anvendte internasjonale studier.

Hvem skal betale for Hamas?

I 2004 og 2005 var det en viss bedring i den palestinske økonomien, på tross av den pågående konflikten. Verdensbanken anslår at brutto nasjonalprodukt (bnp) per innbygger vokste med omkring fem prosent i 2005, men er likevel nærmere 30 prosent lavere enn før intifadaen. Det er to hovedårsaker til veksten: kraftig økning i offentlige utgifter, og økt direkte bistand i form av prosjekter drevet av FN-organisasjoner og bistandsorganisasjoner. Budsjettet til selvstyremyndigheten vokste med omkring 20 prosent fra 2004 til 2005, og direkte bistand med like mye.

Dette er det økonomiske problemet Hamas vil arve: Den palestinske økonomien er fullstendig avhengig av internasjonal bistand. Israels kontroll med grensene gjør at palestinske bedrifter har få muligheter til å eksportere, og privat sektor overlever hovedsakelig ved å produsere for det lokale markedet. Da intifadaen brøt ut i september 2000, stengte Israel grensen til Gaza og Vestbredden, og 102.000 palestinere mistet jobben i Israel over natten. Etter spørnelsen fra palestinske husholdninger ble dermed sterkt redusert, og produksjon av varer og tjenester falt brått. Det som nå holder oppe den lokale etter spørnelsen, er at en stor del av arbeidsstyrken mottar lønn fra selvstyremyndigheten eller på bistandsprosjekter.

Mellom 1994 og 2000 mottok

de palestinske områdene omkring 500 millioner dollar årlig i bistandsmidler. Etter at intifadaen brøt ut, økte beløpet til det dobbelte, og nådde 1,1 milliarder dollar i 2005. Dette er 24 prosent av bnp, eller 313 dollar per innbygger, det høyeste bistandsnivået noe sted i verden. (Med ett unntak: USAs overføringer til Israel utgjorde 2,9 milliarder dollar i 2004, og er dermed noe høyere per innbygger.)

I 2005 gikk to tredjedeler av bistanden direkte til prosjekter drevet av internasjonale organisasjoner eller hjelpeorganisasjoner. Resten – 362 millioner

Selvstyremyndigheten er det viktigste sosiale sikkerhetsnettet i de palestinske områdene

dollar – var budsjettstøtte til selvstyre. Budsjettstøtten kom fra araberstatene (hovedsakelig Saudi-Arabia og Algerie), og fra EU, Japan og Norge.

I tillegg mottar selvstyremyndigheten også store summer fra Israel. Dette er avregning for moms og toll som Israel krever inn på vegne av selvstyremyndigheten, i henhold til Oslo-avtalen. I 2005 utgjorde dette 750 millioner dollar, altså over dobbelt så mye som budsjettstøtten fra giverlandene.



SEIER. «De palestinske velgerne må håpe på at Hamas løper fra valgloftene om fortsatt kamp mot Israel så fort det overhodet lar seg gjøre,» skriver artikkelforfatteren. Her danser en av Hamas' tilhengere etter Hamas' seier i det palestinske valget. Foto: Reuters

Nå er spørsmålet hva som skjer hvis Hamas danner regjering. Israel har allerede stoppet overføringene for januar, og USA vil gjennomgå all bistand for å sikre

at det ikke overføres penger til Hamas. EUs «utenriksminister» Javier Solana sa i desember at EU ikke kan overføre penger til en palestinsk regjering som «ikke tar avstand fra vold og anerkjenner Israels rett til å eksistere», men det er ennå ikke klart hva dette vil bety for budsjettstøtten. Araberstatene vil på den annen side være under betraktelig hjemlig press for å øke overføringene.

UD har sagt at Norge vil videreføre støtten til det palestinske folk, men at samarbeidsformen med den nye palestinske regjeringen avhenger av «de politiske signaler som denne regjering kommer med». For knappe

fire uker siden annonserte utenriksminister Jonas Gahr Støre at Norge ikke lenger vil basere seg på EUs liste over terroristorganisasjoner, men følge FN's liste. Dette betyr at Norge, i motsetning til USA og EU, ikke klassifiserer Hamas som en terroristorganisasjon, og dermed lettere kan fortsette budsjettstøtten, om dette er politisk ønskelig.

Selvstyremyndigheten er det viktigste sosiale sikkerhetsnettet i de palestinske områdene. Det har vært snakket mye om betydningen av Hamas' velferdstjenester, men de er ubetydelige i forhold til selvstyremyndigheten, som sysselsetter 135.000 palestinere. Disse forsørger ikke bare sine familier, men sprer også pengene i storfamilien. I tillegg kommer ulike sosialtjenester, inkludert mat- og pengehjelp til fattige og arbeidsledige.

Stanses budsjettstøtten og de israelske overføringene, vil selvstyremyndigheten snart slippe opp for penger. Den nye palestinske regjeringen vil være nødt til å gå til oppsigelser eller re-

duksjon i lønninger, og stoppe mat- og pengehjelp. Det vil bli en svært spent politisk situasjon i de palestinske områdene hvis en Hamas-ledet regjering skal gjennomføre et slikt program. Om også deler av den direkte bistanden stanser, vil resultatet bli en dramatisk forverring av befolkningens levkår, og stor risiko for politisk ustabilitet. I verste fall kan selvstyremyndigheten kollapse, og økt lovløshet og anarki bli resultatet.

Et slikt scenario er svært få interessert i. Betegnende nok gikk Israels forsvarsminister Shaul Mofaz imot beslutningen om å stoppe overføringene, av frykt for at en slik utvikling vil tvinge Israel til å overta selvstyremyndighetens rolle. Internt i Hamas pågår det antagelig nå tautrekking om hvor langt bevegelsen kan strekke seg for å tilfredsstille kravene fra EU, og sikre fortsatt budsjettstøtte. De palestinske velgerne må håpe på at Hamas løper fra valgloftene om fortsatt kamp mot Israel så fort det overhodet lar seg gjøre.



Pål Sletten.

Skjermingsfradrag til besvær?

Statsautorisert revisor Frode G. Hansen skriver i DN 23. januar at beregningen av skjermingsfradraget i den nye utbytteskatten gir altfor store administrative kostnader for skatteyderne, og reiser spørsmålet om en flat utbytteskatt på 20-25 prosent ville virket like bra. Svaret er nei.

Skjermingsfradraget sikrer at kun aksjeavkastning over en alternativ risikofri avkastning skattlegges som utbytte eller gevinst.

Skjerming avkastning skattlegges kun med selskapsskatten på 28 prosent, det vil si likt som renteinntekter.

En flat utbytteskatt ville bety

høyere skatt på aksjeavkastning enn på en tilsvarende avkastning på bankinnskudd. En slik ikke-nøytral kapitalbeskatning kan blant annet svekke tilgangen til risikokapital.

Uskjermet avkastning skattlegges derimot med 48,16 prosent (inkludert selskapsskatt), uavhengig av om den høye avkastningen skyldes særlig lønnsomme investeringer eller at arbeidsavkastning ikke er tatt ut som lønn. Det er dette som har gjort det mulig å utvikle delingsmodellen: Når marginalskatten på lønn samtidig er redusert til cirka samme nivå som marginalskatten på utbytte, er

det ikke lenger behov for å skille mellom arbeids- og kapitalavkastning. Det er heller ikke lenger noe å tjene på å opprette et aksjeselskap kun for å omdanne arbeidsavkastning til utbytte.

Dersom marginalskatten på utbytte skulle reduseres, slik Hansen foreslår, måtte en enten redusere toppskatten vesentlig, eller akseptere at det igjen blir sterke motiver til å ta ut arbeidsavkastning som utbytte. Uten



Siren Solhaug.

en delingsmodell til å forhindre slike tilpasninger ville dette kunne bli et stort hull i skattesystemet.

Hansen har rett i at fastsettelsen av skjermingsgrunnlaget byr på administrative utfordringer.

Aksjonærregisteret vil imidlertid avhjelpe dette. Skattereffekten har også bidratt til forenkling, ved at det er blitt mulig å fjerne risk- og godtgjørelses-systemet samt delingsmodellen for aksjonærer.

Siren Solhaug, avdelingsdirektør i Finansdepartementet.

DN E-post: debatt@dn.no
Telefaks: 2200 1110

Hovedinnlegg/kronikk:
Maks 4500 tegn (ca. 750 ord)
Underinnlegg/replikk:
Maks 1500 tegn (ca. 250 ord)

● Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær Varsom-plakaten.

● Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.

● Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.

Debattansvarlig:
Tor Slette Johansen,
tlf. 2200 11 26 - 932 56 100